

TEOZOFIJA I KRISHNAMURTI (I dio)

(Razgovor - P.Krishna¹ i Tim Boyd²)

U Bhagavad-Giti postoji trenutak kada Arjuna postavlja pitanje Gospodu Krišni. On pita: "Koja su obilježja samo-ostvarene osobe? Kako ona djeluje?" To je gorljivo pitanje koje odjekuje kroz sve religijske tradicije svijeta. Poput Arjune, nastojimo dokučiti svojstva velikih učitelja, koji se povremeno pojavljuju na pozornici svijeta. Bilo da se radi o Isusu, Ramana Maharshiju ili Budi, pokušavamo dokučiti njihov život i ponašanje. Zbog vremenske udaljenosti uglavnom smo prisiljeni oslanjati se na odgovore tradicionalnih pretpostavki ili izjava. U slučaju J. Krishnamurtija imamo suvremenog svjetskog učitelja čijem smo životu, od njegovih najranijih početaka do trenutka smrti, svjedočili, bilježili i dijelili. Mnogi ljudi koji su mu bili najbliži i danas su s nama. Tako imamo posebnu priliku razgovarati s profesorom P. Krishnom, nekim tko je bio i Krishnamurtijev učenik i suradnik.

Tim Boyd: Kada ste prvi put sreli Krishnamurtija? Možete li se prisjetiti onoga što se tada dogodilo?

Profesor P. Krishna: Bilo je to u Delhiju u siječnju 1958. u kući gospodina B. Shiva Rao-a, koji je bio obiteljski prijatelj moga oca. U djetinjstvu su zajedno odrasli u Teozofskom Društvu u Adyaru, kada je tamo također odrastao i Krišnaji. Gospodin Shiva Rao pozvao me na upoznavanje i ručak s Krišnaji. Na ručku je Krišnaji rekao: "Gospodine, izgubio sam sva svoja sjećanja na djetinjstvo. Ne sjećam se ni lica mog brata. Jedva se sjećam obrisa gospođe Besant." Njegov brat je umro 1925. kad je imao 30 godina, pa sam to smatrao vrlo iznenađujućim i rekao sam: "Je li to zato što ne razmišljate o prošlosti kao mi, pa je ne oživljujete?" Rekao je: "Ne, nije to." Drugo čega se sjećam je da je rekao: "Ne znam što je to glad." Rekao sam: "Kako to mislite, ako ne jedete hranu, ne osjećate glad?" Rekao je: "Ne, samo postajem slabiji i jedem da bih održao tijelo." Stoga sam se zapitao može li bezželjnost ići do te mjere.

TB: Što mislite?

PK: Pa, mislim da je rekao istinu (smijeh). Ali mislim da je ova zaposlenost oko ostvarenja poput ponovnog rođenja unutar samog ovog života. Dakle, prošlost je umrla u smislu da je još uvijek tamo negdje, ali ne dominira unutar svijesti. Tako je i Buda odgojen kao hinduista sa svim onim hinduističkim moralom, "kasteizmom" itd., ali je iz njega potpuno izišao. Slično tome je i Isus Krist odgajan kao Židov, a Židovi su vjerovali u "oko za oko i zub za zub". Pa kako je onda došao do spoznaje da ne smijete uzvraćati nasiljem na nasilje?

Sve su to slučajevi ljudi koji su se oslobodili svoje prošlosti, i to je ono što mislim da Krishnamurti stalno govori kad govori o slobodi od uvjetovanja, da morate izaći iz zatvora prošlosti, koji je samo slučajnost rođenja. Ako smo previše vezani za osobnost, onda nas ona blokira u otkrivanju bilo čega novog. Svako kreativno opažanje je izvan poznatog. Dakle, zahtijeva određenu količinu slobode od poznatog, od našeg iskustva.

Tako da mislim da se nešto J.K. dogodilo 1922. pod tim stablom papra. Prošao je kroz nešto što se naziva "proces", nešto što je velika misterija. Često sam razgovarao s mnogim ljudima koji su mu bili vrlo bliski, uključujući Pupul Jayakar, Mariu Zimbalist, Rosalind (Rajagopal) i tako dalje, koji su bili svjedoci tog procesa kroz različita vremena tijekom Krišnajijevog života, no nitko od njih nije stvarno razumio što mu se događalo. Dakle, to je još uvijek misterija, ne znamo ništa o njegovoj svijesti.

¹ Prof. P.Krishna je Pročelnik Studijskog Centra u kampusu Krishnamurtijeve Zaklade u Indiji u Rajghat-u u Varanasiju. Ovaj razgovor je dio Godišnje Međunarodne Skupštine koji se održao u Sjedištu Indijske nacionalne sekcije u Varanasiju, 2. siječnja 2020. godine.

² Tim Boyd, aktualni predsjednik Teozofskog Društva.

Posljednja snimka koju je snimio vlastitom voljom bila je 7. veljače 1986., samo deset dana prije smrti. Rekao je: "Ogromna inteligencija koristila je ovo tijelo. Ogromna energija prošla je kroz njega, i možda nećete pronaći neko drugo tijelo ili energiju koja djeluje u takvom tijelu kroz nekoliko stotina godina." To možete pročitati u trećoj knjizi biografije Mary Lutyens pod nazivom „Krishnamurti: otvorena vrata“. To bi bilo vrlo blizu onome što su C. W. Leadbeater i gospođa Besant predvidjeli. Nazvali su je sviješću Maitreya, imenom koje dolazi od budizma, ali to je neka vrsta Inteligencije ili božanske energije koja se očituje kroz osobu Krishnamurtija.

Rekao je: "Svako stvaralačko opažanje je takvo." Znači, ono ne proizlazi iz razmišljanja, već iz uvida. Uvid zapravo znači viđenje izvan poznatog, a mišljenje je ograničeno na područje poznatog. Svako stvaralačko opažanje, bilo da je riječ o znanosti, umjetnosti ili glazbi, je takve prirode. No, biti potpuno oslobođen svoje prošlosti, ne samo nekog određenom područja, ono je što znači "oslobođenje". Mislim da je bio oslobođeni čovjek i u izvjesnom smislu preporođen. Kad se u sljedećem životu rodimo nećemo imati sjećanje na ono što se događa sada. Ali ako se to dogodi u istom životu, možda ćete ga izgubiti.

TB: U mnogim religioznim tradicijama, kada se netko u njoj inicira vrlo često dolazi do promjene imena, koja predstavlja promjenu ili pretpostavlja promjenu svijesti. U slučaju Krišnamurtija ime je ostalo isto, ali svijest je postala nešto vrlo drugačije.

PK: I ja tako mislim; ali ponekad se promjena imena daje i prije potpunog ostvarenja ili oslobođenja. Tada to nije ista stvar.

TB: U određenom trenutku vašeg odnosa s Krishnamurtijem, zamolio vas je da dođete kod njega na razgovor o školi u Rajghatu, i na tom sastanku vas je zapravo zamolio da preuzmete odgovornost za vođenje škole, sastanak koji bi mnogi protumačiti kao vrlo neobičan razgovor za posao. Možete li reći malo o tome?

PK: Da, svakako. Još se uvijek čudim kako mu je u to vrijeme djelovao um. Nisam ga sreo pet godina. Sreo sam ga u Brockwoodu 1980. ili '81., i nakon toga prestao je dolaziti u Benares jer je ostario i želio smanjiti svoja putovanja, a budući da sam bio na Sveučilištu nisam ga imao priliku sresti. No kad je posljednji put došao, 1985., tražio me je. Ne znam kako, jer susreće na tisuće ljudi širom svijeta. Nisam živio, niti putovao, niti radio s njim, tako da me nije baš poznavao. Ali primio sam telefonski poziv iz Rajghata: "Krišnaji je ovdje, želi da ti i tvoja supruga dođete ručati s njim, i ne želi da to odbijete!" Rekao sam: "Nema govora o odbijanju, dogovorit ću se za predavanja i doći", i otišli smo na ručak.

Ručak s njim trajao je oko sat vremena. Mnogo drugih povjerenika i ljudi je razgovaralo. Bio je spor u jelu, jeo je vrlo malo. Nakon ručka rekao je: "Gospodine, moram nešto važno razgovarati s vama, hoćete li doći u moju sobu?" Rekao sam: "Da" i otišli smo u njegovu sobu, sjeo sam s njim na pod. U dobi od svojih 90 godina mogao je sjediti prekrivenih nogu na podu. Meni je i sada ako to činim teško ustati. Ali običavao je raditi jogu i pranayamu svaki dan po dva sata. Nikada nikome nije rekao da mora raditi jogu ili slično. To je činio jer je smatrao da je dobro za njegovo tijelo i zdravlje.

Rekao je: "Gospodine, mogu li prijeći izravno na stvar?" Rekao sam: "Pa, zašto da ne?" A on je rekao: "Neću još dugo dugo biti ovdje. Dogodilo se da znam kada ću ići, ali neću nikome reći. Prije nego što odem, želim urediti kuću, i želim da preuzmete kontrolu nad Rajghatom (Krišnamurtijev obrazovni centar, Rajghat, Varanasi, Indija). Bio sam zapanjen! (Smijeh) Nisam ni znao što sve ima u Rajghatu pa sam rekao: "Gospodine, jedva me poznajete!" i rekao: "NE, gospodine, ne govorite to, znam vas dovoljno." Nije vidio moje bio-podatke. Nikad me nije pitao jesam li vegetarijanac, pijem li alkohol ili da li imam kakve ovisnosti. Što god da se radi prije nego što se nekoga imenuje, on to nije činio. Tako da je to velika misterija za mene, jer mislim da takva svijest može vidjeti kroz vas. Rekao je: "Ne morate mi reći, Ja znam!" Mislim da je imao sve one okultne moći koje su imali i Leadbeater i Besant, ali nije im pridavao značaj. Na tom prvom susretu u Delhiju pitao sam ga: "Gospodine, čuo sam da u Ezoterijskoj Sekciji ljudi sjede oko stola i primaju poruke mrtvih duša i

slično. Što je to? Halucinacija?" A on je rekao: "Ne gospodine, te stvari postoje. To je drugi oblik moći, nema nikakve veze s dobrotom, pa me ne zanima."

Dakle, tako je on gledao na okultne moći, takav religiozni um nije zainteresiran za razvoj bilo koje moći, jer ne postoji želja da se manipulira ili dominira nad drugim, pronađu stvari koje ne znate, i slično. Ali imao je sve te moći i kad bi mu zatrebale, koristio bi ih. Ljudi bi ga pitali: "Kako to da vas ljudi prevare kada imate sve te moći?" A on je rekao: "Ne koristite ih za čitanje ljudskog uma iz istog razloga iz kojeg ne biste čitali njegova privatna pisma!"

To je bio osjećaj moralnosti koji je imao, da ima tu sposobnost, ali da je ne smije koristiti za gledanje kroz osobu. Ali pretpostavljam da je kad je trebao nekoga imenovati ili pitati, da je to sigurno koristio. Samo nagađam, ne znam, ali činjenica je da me nikada nije ispitivao detalje moje prošlosti i da mi je odmah ponudio ovu poziciju, nazivajući je "Rektor". Pa sam ga pitao: "Što je Rektor? Znam što je direktor, ali u Indiji se izraz "Rektor" ne upotrebljava često." pa je rekao, "Ne znate? Donesite rječnik i pročitajte!" Tako sam pročitao i rekao: "Onaj koji usmjerava i štiti." Rekao je: "Sada znate u čemu je razlika? I najmanje živo biće ovdje mora osjećati da ga štite. To je odgovornost koju želim da preuzmete. Religiozno mjesto nije religiozno ako ne postoji um koji je religiozan. Ne zato što je Buda tu živio ili Krist, i tako dalje. Um danas mora ovdje biti religiozan."

Naravno, pod religioznim je mislio na um u potrazi za Istinom. Ona mora privući istinskog hodočasnika i mora biti svetište za cijeli život. Dakle, s tom odgovornošću tražio je da preuzmem dužnost za Rajghat, i rekao: "Nudim vam dragulj na srebrnom pladnju i pitam: hoćete li ga uzeti?" Osjećao sam se vrlo nesigurno. Sve sam to stavio u svoju knjigu. O tome sam napisao knjigu. Zove se „Dragulj na srebrnom pladnju“. U USA se prodaje na lulu.com, a u Indiji Pilgrims Publishing.

TB: Knjiga je o tome i mnogo čemu još. Tijekom godina sudjelovali ste s Krishnamurtijem, Davidom Bohmom i drugima u nekim vrlo značajnim dijalozima. Bili su to dalekosežni duboko-uviđajući dijalozi. Jedna od stvari koja me fascinira oko vašeg konkretnog sudjelovanja je ta što se čini da ste vrlo često izazivali, a ponekad se čak i ne slagali sa mislima koje je Krishnamurti iznosio. Dijalog bi se uvijek pomaknuo na dublje razine. Možete li nešto reći o tome kako se to dogodilo?

PK: Da, vidite, odgajan sam u kući u kojoj nije bilo straha. Moja majka je bila montessorianka, a otac teozof, i nisu vjerovali u upotrebu sile, kazne ili prijetnji, pa sam slobodno propitivao svoje starce. Čak sam i u školi salijetao svoje učitelje mnoštvom pitanja, tako da se nisam bojao Krishnamurtija. Imao sam veliko poštovanje, ali razlikovao sam poštovanje od propitivanja ili ispitivanja. Dakle, bilo je puno stvari oko kojih se nisam slagao s njim i slobodno bih mu ih rekao.

Sjećam se da je, na primjer, u jednom svom razgovoru rekao: "Discipliniran um je lijeni um." Nisam tako mislio, pa sam nakon toga otišao k njemu i rekao: "Ima nešto što nisam razumio u onome što ste danas rekli", a on je rekao: "Što?" Rekao sam: "Rekli ste da je discipliniran um lijeni um. Ne mislim tako. Discipliniran čovjek je energiziran, koji se cijeli unosi u svoj posao, koji je precizan, i tako dalje. Pa zašto kažete da je lijeni?" A on je rekao: "Gospodine, ako nije lijeni, zašto se mora disciplinirati?"

Tako me naučio dihotomiji, da je ono što pokušavaš biti suprotno od onoga što zapravo jesi. Rekao je: "Ako moram ustati u 6 ujutro, ustajem, ali ako je za to potrebno puno discipline, onda sam lijeni, zar ne?" Na isti način, kada pokušavate razviti hrabrost, to znači da se plašite, inače, zašto bi vam trebala hrabrost? A ako pokušavate biti nenasilni, to znači da ste u stvari nasilni, jer ako niste nasilni, nema potrebe razvijati nenasilje. Tako sam naučio za ovaj prolaz suprotnosti u koji se hvata um.

TB: Postoji jedan određeni razgovor koji mi pada na pamet kad je Krishnamurti govorio o "polju" u kojem djeluju ljudska bića, opisujući ga temeljno kao polje iluzije, i da bez obzira na to što radiš u tom polju, ništa dobro neće iz toga proizaći. To vas je gledašte vrlo snažno izazvalo i ustrajali ste u njemu. Sjećate li se toga?

PK: O, da. Rekao sam: "Gospodine, čini mi se da u životu ima puno dobrih stvari. Imamo ljubaznosti, prijateljstva, puno ljubavi i tako dalje, tako da ne razumijem zašto mislite da moramo biti potpuno oslobođeni ega prije nego što steknete dobrotu." A on je rekao: "To je hrana za piletinu, mislim, zadovoljni ste malim stvarima, kažete da je Indira učinila nešto dobro, Nehru je učinio nešto dobro, Gandhi nešto dobro, i na kraju je svijet takav kakav jest. Dakle, sve je to poput aspirina, uklanja glavobolju, ali ne liječi bolest.

Tako sam ga razumio, da kada ste duboko zainteresirani za transformaciju svijesti, niste zadovoljni malim stvarima. Sjećam se jedne njegove rečenice, prilično rane, pedesetih godina prošlog stoljeća, gdje je u jednoj od svojih knjiga rekao: "Zašto obožavati svijeću kad možeš imati sunce?" Činilo mu se da smo zadovoljni malim postignućima i želio je da postavimo mnogo veće zahtjeve prema sebi.

The Theosophist, March 2020.

Preveo: N

(Nastavit će se)